

GAZET'Ă TRANSILVANIEI.

Gazet'ă esse de 2 ori: Mercuria și Sambet'ă, Fieca una data pe septimana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., și pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se coru 8 cr. Tacs'ă timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu înainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 33.

Brasiovu, 1. Maiu 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Congresulu seu conferinti'a nationala.

Siedinti'a II dupa stenografia,
tienuta in Sibiu in 9/21. Aprile 1863.

(Urmare din Nru tr.)

D. Baritiu. Onorata adunare! Mi se pare, ca veti fi facutu observatiunea, ca mie-mi e scumpu timpulu; de acea eu asi pofti, cá comisiunea se se usiureze pe catu se póte. Aicea vedu unu proiectu de adresa dela Esc. S'a D. Eppu, si fiinduca, precum am auditu, mai suntu si dela alti Domni proiecte de feliu acest'a, asiá m'asiu rogá de Dloru, cá se faca bine se dea si Dloru lucrarile sale la comisiunea ce se va alege. . .

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Esc. S'a Parintele metr. au enunçiatu, ca fiinduca s'au desbatutu din destulu principiale, dupa care se se compuna adres'a de multiamire, mai antaiu se se aléga o comisiune, carea se elaboreze unu proiectu de adresa catra Mai. S'a Imperatulu, si a dóua, cá se se faca unu conceptu formulatu de adresa; intr'aceea eu am predatu D. Baritiu unu proiectu de adresa, care, deca e timpu, se se citeasca; deca nu, apoi ve aducu aminte, cá se nu se uite acele 4 puncte . . . (Sgomotu. Strigari: Se se citeasca! se nu se citeasca!)

D. Gaitanu. S'au datu odata se se citeasca!

D. Popu. Domniloru! acumu nu e vorb'a, se se citeasca séu nu, fiinduca insusi Esc. S'a si-au retrasu conceptulu... (Strigari: Se se aléga comitetu! . . .)

Prea-onorata adunare! S'au enunçiatu, ca se va alege unu comitetu pentru compunerea adresei; inse eu credu, ca adunarea nu va poté alege, fiinduca nu suntemu pregatiti de aceast'a — nu avemu modu de alegere; asiá dar' eu asiu fi de parere, ca alegerea se se concredia Esc. Sale Dloru Presiedinti, si adunarea numai numerulu membriloru se-lu otarésca.

D. Gaitanu. Se otarésca Presidiulu numerulu, si adunarea se aléga.

D. Muresianu... Onorata adunare! Domnii presiedinti se binevoiésca a propune, si noi apoi vomu priimi cu asiá! séu nu!

D. Gaitanu. Se se votiseze; pentru ca o astufeliu de denumire póte aduce cu sine vreo vatemare de persóna; asiá dara se se scrie de fiacare membru 10 insi pe chartia.

(Siedinti'a se 'nterumpe pe 10 minute.)

Presidiulu provóca adunarea prin clopotielu a ocupá locurile.

D. Pres. Eppulu Siagun'a: Domniloru! Cu greu e, cá din partea Presidiului se se denumésca membrii comitetului, asiá dar Presidiulu predá prea bucurosu alegerea in manile Dvóstre; vreti dar' se scrie pe chartia, séu se se denumésca cine-va si apoi Dvóstra se priimiti séu nu? -- Voci: Se se propuna prin Presidiu, si apoi adunarea va priimi séu nu!

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Apoi bine dar', vreti ca se ve propunu eu? (Toti: . . . Vremu! . . .) Se fia dar': 1) Ill. S'a D. vice-presiedinte gubernialu, 2) D. cons. aulicu Moldovanu, 3) D. cons. gubern. Alduleanu, 4) D. capitanu supremu Branu, 5) D. capitanu supremu

Bohetielu, 6) D. prepositu Macedonu, 7) D. canonicu Cipariu.

Pana acumu vediu, ca mi-au succesu propunerile, dar' nu sciu acumu, cumu imi va umblá. (Ilaritate.) Se fia dara.

8) D. prot. Popazu, 9) D. Baritiu, 10) D. cons. c. r. Domzsa, 11) D. adm. comitat. Puscariu, 12) D. adm. comitat. Buteanu, 13) D. Dr. Hodosiu, 14) D. Gaitanu, 15) D. directoru Muresianu, 16) D. cons. gub. Bolog'a, 17) D. comite supremu Ladai, 18) D. jude prim. Bohetielu, 19) D. secret. aulicu G. Angyalu.

Toti membrii comitetului se priimescu din partea adunarei cu: Se traiésca! Deosebita complacere manifestéza adunarea la numele D. Baritiu.

D. Domzsa róga pre D. Pres. Eppulu Siagun'a a luá parte la consultarile si lucrarile comitetului. Esc. S'a priimesce. Adunarea irumpe in: Se traiésca!

D. Pres. Eppulu Siagun'a enuncia capétulu siedintiei, ca-çi timpulu a inaintatu, si comitetulu trebuie se se apuce de lucru.

D. Baritiu accentuíéza inca odata compunerea gravamineloru.

D. Pres. Eppulu Siagun'a invita pre DD. membri de comitetu a se aduná la 5 óre dupa amédi.

Siedinti'a II. din 9/21. Aprile se 'ncehia dupa ce trecuse de 2 óre dupa amédi.

Siedinti'a III.

tienuta in Sibiu in 10/22. Aprile 1863.

Siedinti'a se 'ncepe la 11 $\frac{1}{2}$ óre.

Esc. loru D. Prestedinti, precumu si D. Baritiu se priimescu cu: Se traiésca!

Dupa cetirea si verificarea protocolului din siedinti'a trecuta, D. Baritiu propune, cá pentru incungiurarea ori carei conturbari a consultarilor libere se se faca unu feliu de regulamentu parlamentariu, cá debaterile se curga si de aci inainte cu demnitatea si seriozitatea de pan'acumu, si ca aru dori a remané a-fara tóte manifestatiunile si de complacere si de neplacere, cá nu prin astufelu de manifestatiuni, precum d. e. erau de moda in Franci'a pe timpurile lui Ludovicu Filipu, se se conturbe vorbitorii si se se seduca opiniunea publica. Dupa mai multe debateri privitóre la acestu obiectu formalu, se enunçia prin Presidiu, ca ori-ce manifestatiune din partea publicului ascultatoru este oprita, ear' membrii adunarei suntu rogati a remané la astufelu de espectoratiuni intre marginile bune cuviintie.

D. Pres. metrop. Siulutiu. Aceast'a au fostu numai o incidintia. La ordinea dilei e cetirea adresei de multiamire.

D. Pres. Eppulu Siagun'a. Eu socotescu, ca cu cetirea protocolului sunteti multiamiti. (Adunarea: Suntemu cu totii!)

D. Alduleanu. Onorata adunare! Am onóre a me presentá cá referinte alu comisiunei alese eri. Comitetulu acest'a in sesiunea s'a tienuta aséra, au desbatutu conceptulu facendei adrese catra Mai. S'a.

Dupa ce noi in principiu ne-amu unitu cu totii, mi se facu insarcinare se compunu adres'a si se o representezu adunarei.

Mai nainte de cetirea mi-iau iertare a ve desface

ideile, din care amu pornitu. Cugetele, care ne-au condusu, au fostu urmatórele 4.

Celu d'antaiu au fostu, ca noi amu luat de obiectu alu adresei de multiamire catra Mai. S'a resolutiunea pré'nalta, care privesce deadreptulu la natiunea nóstra.

Alu doilea: ca noi ohartiele de statu, si anume diplom'a din 20. Oct. 1860 si patent'a din 26. Febr. 1861 le-amu privitu cá de multu priimite din partea natiunei nóstre, pentruca ele au fostu bas'a petitiuniloru de pana acumu ale Romaniloru.

Alu treilea cugetu au fostu, dupa cumu se vede din resolutiunea pré'nalta, indemnulu Mai. Sale, de a ne impartasi indestulirea pentru lealitatea, credinti'a si alipirea nóstra catra cas'a domnitóre; asiá dara acésta credintia si alipire se se innoiésca in adres'a nóstra de multiamire.

Alu patrulea cugetu au fostu, ca in acea adresa nu are se intre neci unu comentariu si neci unu petitu, si se i se retiena numai caracterulu curatu de multiamire.

Si pe bas'a acestoru cugete conduceatóre s'au facutu adres'a urmatóre, care de catra comitetu s'au primitu astadi cu unanimitate.

D. cons. gub. Alduleanu oetesce adres'a.*)

Dupa puçine observatiuni se redica Esc. P. metr. Siuluti. Domniloru! Eu socotescu, ca cu totii suntemu indestuliti cu compunerea adresei acesteia, si cugetu, ca se damu comisiunei o multiamita (Adunarea: Se traiésca!) precumu si D. referinte (Se traiésca!) si se intre acésta adresa la protocolu. Mai departe trebuie se'mi tienu de o datorita santa, a aduce inainte on. adunari pre unu barbatu de statu, care cu sufletu cu trupu e alipitu de statu si de tronulu Mai. Sale: Barbatulu acest'a are multe merite de statu, dara si pentru popórele neindreptatíte, si anume pentru poporulu nostru. Acest'a este c. r. ministru contele Nádasdi, presiedintele cancelariei aulice transilvane. Vetu sci, ca inca fiindu ministru de justitia suptu absolutismu, au emis unu decretu pentru Ungari'a si Transilvani'a, prin care au ordinaru, cá in sfacerile oficióse atingatóre de justitia limbele popóreloru se se respecteze; si de atunci au inceputu a se respectá si limb'a nóstra. Socotescu, ca acestu barbatu are merite mari si in privinti'a inaltei resolutiuni, dandu svatulu seu intr'acolu, cá tóte popórele se se indreptatiésca; pentru aceea cugetu, ca aru fi cu cuviintia, cá acestui barbatu se-i damu unu votu de incredere (Se traiésca!) — Se priimesce.

D. Pres. Eppulu Siagun'a: Intorcunduse catra Esc. S'a P. metr. Si de multiamire? Esc. S'a P. metr. Si! — Esc. S'a P. Eppulu Siagun'a: Asiá dara contelui de Nádasdi votéza adunarea nóstra votu de incredere si multiamire! Dar', Domniloru! fiinduca adres'a nóstra trebuie se mérga pe cale legala, pana va ajunge la Mai. S'a, pentru ca punctulu celu d'antaiu, unde va ajunge adres'a nóstra in calatori'a si inaintarea sea va fi Clusiulu, adeca in. presidiu alu guvernulu, si fiinduca noi Presiedintii petitiunea nóstra pentru concesiuinea acestei conferintie inca amu indreptatu-o catra presidiulu gubernialu si respective catra persón'a Esc. Sale contelui Ludovicu Folliot de Crenneville, care au avutu bunatate fara intardiare a o inaintá catra in. cancelaria aulica transilvana, si care totudéun'a au imbraciosiatu caus'a nóstra nationala cu caldura; asiá dara gandescu si afflu de datorintia, cá si acestui barbatu se-i damu votu de incredere si multiamita, ca-ci au inaintatu petitiunea nóstra. Asemenea si pentru inaintarea adresei de multiamire. (Se traiésca!) Se priimesce.

Domniloru! Prea bine sciti, ca eu pre catu cá Presiedinte, pre atatu si cá motivatorulu puncteloru acelor'a, din care se purcedemu la compunerea adresei de multiamita, me simtu provocatu a me dechiaru cu multiamita in privinti'a conceptului, ce s'a facutu. Dara mai este inca o impregiurare. Eri insusi comitetulu, dupa-ce s'a alesu si si-au esprimitu voi'a intru aceea, ca si cu mine afara de conferintia se va consultá despre elaboratulu seu; caci amu datu si eu unu proiectu de adresa. Acést'a s'a si facutu, ca-ci astadi comitetulu au avutu bunatate de m'au chiamatu si pre mine. Acolo amu auditu conceptulu D. Alduleanu. Eu dara vréu se fiu sinceru si strinsu fara patima, mai cu séma la unu astufelu de lucru; si trebuie se marturisescu, ca conceptulu in tóta privinti'a lui e fórte nimeritu si corespundiatoru puncteloru acelor'a de manecare, care eu le-amu propusu si Dvóstra leati priimite. Dara omulu e ciudatu; totu nu se multiamesce. Eu amu doritu, cá se mai intre inca ceva in adresa, adica se se aduca acolo si o motivare, o citare mai pe largu a convingeriloru nóstre de impretinire atatu catra diplom'a din 20.

Oct. 1860, catu si catra cuprinsulu constitutiunei din 26. Febr. 1861. Asiá amu ganditu eu, si asiá e si conceptulu meu. Dar' fiinduca am vedutu, ca toti membrii comitetului s'au descoperitu intr'acolu, ca astufelu de motivare aru fi de prisosu: asiá dar ceea-ce in privatu n'amu facutu — facu aici in publicu, me abatu adica dela opiniunea mea si me alaturu la opiniunea Dloru; (Bravo!) si asiá marturisescu, ca tóte punctele de manecare suntu fidelu esprimate in conceptulu nostru de adresa, si ca toti potemu fi multiamiti, ca amu facutu unu lucru mare pentru natiunea nóstra, amu pusu o pétra nóua pentru documentarea credintiei nóstre nepetate si nepetande pentru totudéun'a catra in. casa domnitóre, si in sfarsitu earasi amu pusu o pétra nóua de capulu unghiului in cas'a natiunei, pentru Mai. S'a, pentru in. casa domnitória si pentru legile fundamentale de statu.

(Va urm'a.)

Unde se afla romanii ardeleni dela diplom'a din 20. Oct. 1860 incoce?

(Urmare.)

8. Nedreptatirea romaniloru de ambele confesiuni prin silirea cá pela orasie se tienu si serbatorile catolice.

9. Indirect'a supunere a scóleloru romanesci gr. - unite la inspectiune romano-catolica, fórte umilitóre, prin organulu unui referinte gubernialu romano-catolicu si remanerea in cea mai injosítoria conditiune a scóleloru populare.

10. Nesuferirea nici unui feliu de asociatiune de cultura la romanii Transilvaniei.

11. Cele mai feliurite incercari ale organeloru administrative subalterne de a germanisá pe poporulu romanescu din Transilvani'a.

× 12. Restaurarea si manutienerea iobagiei celu puçinu la $\frac{1}{4}$ parte din fostii adeverati iobagi prin midiolocirea nefericitului provisoriu trecut, in favorea nobililoru spre a imblandi pe acestia cu sacrificarea unei parti a poporului romanescu, carea astadi se afla supusa si la vechile indatoriri iobagesci, platesce si apasatórea contributiune de despagubire urbariala alaturea cu cei emancipati.

13. Greutatea nesuportabila a contributiuniloru feliurite, care apasa mai virtosu asupr'a tieraniloru si de altumintrea seraci.

14. Luarea de vama pe marfi in moneta de argintu, pe candu valórea baniloru de chartia nici decumu nu vrea se vina al pari.

15. Multírea cu totul neproportionata a oficialatoru si a oficialiloru de tóte categoriile, care storcu din meduva statului.

16. Luarea prin fiscu a muntiloru, caseloru si regaliiloru, care pana la desfiintierea regimenteloru romanesci se tienu de respectivele comune, din care se afla aceleasi compuse.

Nu a fostu adeca de ajunsu, cá regimentele romanesci s'au desfiintiatu numai in urmarea intrigei catuorva patrici de ai sasiloru Transilvani, carii totu deauna le pismuisera esistinti'a si glori'a lor; nu a fostu destulu, ca desfiintierea lor alaturea si deodata cu cele secuiesci s'a esplicatu cá o batujocura, cá o pedépsa séu pentru lasitate, séu pentru necredintia, ci a trebuitu se se mai ia din manile atatoru comune inca si unicele loru midiulóce materiale, cu care s'ar fi pututu asigurá o multíme de asiediaminte de cultura, fara altu ajutoriu dela statu. Asiá deci se intemplá, ca in 10 ani, ele repasira cu alti 20 ani indereptu; scólele loru parte mare desfiintiate séu reduse numai la umbre de scóle; comunele loru dismembrate; bisericeloru lipsite de totu ajutoriulu mai energiosu. Acésta asuprire venita din partea fiscalu se simte de catra natiunea romana din Transilvani'a cu atatu mai profundu, cu catu dens'a din nedreptatea seculiloru e lipsita mai preste totu de asiediaminte sciintifice si cultivatóre si cu catu statulu nici decumu nu o póte subventiona cu ajutoré.

17. Lips'a totala de unu organu legiuitu, prin care romanulu se'si póta descoperi pásurile si durerile sale fara sfiéla si fara friea de a fi in totu momentulu prigonitu si supusu la mesuri exceptionale, inchisu si pedepsitu cá rebelu si turburatoru, ca-ci adeca pana acumu nu exista nici comuna mica, nici mare (de districtu) organisata, nici dieta provinciala, nici chiaru organe administrative publice, care se vrea séu se cutese a inaintá vreo plansóre din acelea, care privescu pe natiunea intréga séu pre Marele Principatu alu Transilvaniei, cá o patria romaniloru comuna cu celelalte popóra conlocuitorie. Eara aceea ce ni se díse adesea, cumuca reprezentantii poporului romanescu aru fi Episcopii loru, ni se pare pen-

*) Noi o impartasiram in Nr. 31 alu Gazetei. Red.

